

1972 i januari steg jag av vid Hammarbyhöjdens tunnelbanestation i södra Stockholm för att påbörja en utbildning...

Jag tillhör därmed en snart utdöende skara av tjänstemän som har/hade titeln ålderdomshemsföreståndare...

och inte visste jag då att jag det var en utbildning som hade anor från 1908...

... och att den långt senare skulle beskrivas som en föregångare till dagens socialpedagogiska utbildningar...

Men Bibbi när påbörjade du din utbildning i Malmö och vad finns det att säga om den utbildningen och den tid då du påbörjade din utbildning ...

Material

- Vår framställning om utbildningshistoria bygger på studier av:
 - Utredningar/Utvärderingar
 - Läroböcker
 - Avhandlingar
 - Rapporter
- Det går att fördjupa framställning av utbildningshistoria genom att gå till olika arkiv såsom om Riksarkivet och Stadsarkivet i Stockholm
- En annan dimension är att ställa utbildningshistoria mot socialpolitiska utvecklingslinjer ex. i form av lagstiftning och märkes politiska år

Från föreståndare inom fattigvården till socialpedagog

Så här beskrevs uppdraget av den kurs som skulle utbilda fattigvårdsfunktionärer 1908:

... omhändertagande, ledande och fostrande af barn, ungdom, sjuka eller i anant afseende hjälpbehövande individer... (SFF, AU april 1908)

Var i huvudsak praktiska inriktade kurser...

Från 1915 antogs inte längre manliga sökanden och det kom att dröja till i slutet av 1960-talet innan män åter kunde söka utbildningen...

Från ålderdomshemsföreståndare till sociala servicelinjen

Från barnhemsföreståndare till social pedagog

Till Sociala omsorgsprogrammet

Med tre inriktningar som alla skulle förvärva ett socialpedagogisk
förhållningssätt

-
- Äldre och handikappomsorg, 80 poäng
 - Omsorger om psykiskt utvecklingsstörda, 80 poäng
 - Socialpedagogiskt behandlingsarbete, 100 poäng,

Sociala omsorgsprogrammet byggde på tre utredningar

I en av utredningarna som gjordes av Sven Hessle (bilaga i UHÄ 1981:6) förs en diskussion om socialpedagogik som arbetssätt inom ramen för det psykosociala arbetsfältet och här föreslås att det psykosociala behandlingsarbetet kan stå som modell för utveckling av den verksamhet, som både på institutioner och i öppenvård, riktas mot målgruppen. Kopplingen mellan socialpedagogik och socialt behandlingsarbete uttrycks på följande sätt av författaren:

Den sociala behandlingsverksamheten är pedagogisk eftersom det är fråga om en målinriktad förändring inom ramen för en social samspelsprocess, en förändring vars förutsättningar utnyttjas i en inlärningsprocess[...]. I det psykosociala fältet är socialt behandlingsarbete med psykosocialt utsatta grupper sålunda att betrakta som en socialpedagogisk verksamhet inom ramen för det sociala arbetets intentioner”(Hessle, sid 78).

I och med Hessles utredning gjordes socialpedagogiskt arbete liktydigt med behandlingsarbete, vilket det inte hade varit tidigare... och kom att påverka synen på socialpedagogik under lång tid ända fram till våra dagar...

Madsen (2005) gör en diskursiv beskrivning av socialpedagogikens ämnesmässiga utveckling och beskriver följande:

Behandlingsdiskurs – socialpedagogisk förståelse riktas mot det dysfunktionella, det problematiska och avvikande och där den professionella relationen karaktäriseras av roller som **klient/expert**

Handlingsdiskurs – socialpedagogisk förståelse riktas mot socialisation, bildning och frigörelse och den professionella relationen karaktäriseras av roller som **samhällsmedborgare/aktör**

Förhandlingsdiskurs – socialpedagogisk förståelse riktas mot individens livssituation, kommunikation och utvecklingsmöjligheter och den professionella relationen karaktäriseras av roller som **brukare/vägledare**

Dessa tre diskurser kan också skönjas i utbildningarnas inriktning och förändring över tid. Inte så att den ena diskursen ersätter den andra när utbildningarna byter skepnad, utan mer som att de i mer eller mindre utsträckning gör sig gällande samtidigt, men att fokus skiftar över tid, från 1960-70 tal fram till idag och i relation till förändringar inom andra samhällsområden.

Nya vindar blåser:

- **1987/88 Inriktning 1 och 2 slås samman**

- **1990/91** fanns på 20 utbildningsorter

- Äldre och handikappinriktning 14 utbildningsorter

- Psykiskt utvecklingsstörda och flerhandikappade 7 utbildningsorter

- Socialpedagogiskt behandlingsarbete 7

- **2003 ny översyn och nästan alla utbildningar förs över till de statliga utbildningarna förs över till socionomutbildningarna**

- på en del orter inrättades specifika inriktningar ex. Stockholm och Umeå

- i dag är alla inriktningar borta

Den enda utbildningsort som idag har ett sammanhållet socialpedagogiskt allmänt program är Högskolan väst

Så här beskrivs programmet idag

Utgångspunkten i programmet är människan och hennes livsvillkor, samt de fenomen, problem och processer som uppstår i samband med social utsatthet, funktionsnedsättning och andra beroendeskapande livssituationer.

I huvudområdet Socialt arbete och socialpedagogik, behandlas frågor som samhällelig och social förändring, lärande, mobilisering, inkludering och social delaktighet.

(Informationsbroschyr Högskolan Väst, 2016)

Om det idag (2017) i hög grad saknas utbildningar på högskolenivå med socialpedagogisk inriktning så finns åtskilliga utbildningar i andra skolformer

Folkhögskolor som har utbildningar till socialpedagog/ behandlingspedagoger

Vård- och omsorgsutbildningar i kommunal regi (både vad gäller omvårdnadsprogrammet och kommunala vuxenutbildningar) finns fördjupningskurser i socialpedagogik som komplement till vissa utbildningsprogram.

Privata utbildningsanordnare/bolag som har kurser i socialpedagogik alternativt hela utbildningar

Om man betraktar de tre grundstenarna; utbildning, praktik och forskning, så kan vi konstatera att utvecklingen för socialpedagogik i Sverige kan beskrivas på följande sätt:

- **Ökande och stort** intresse från *praktiken*
- **Minskat intresse** från det akademiska *utbildningsområdet*
- **Oförändrat intresse** från *forskningsvärlden*

HÖGSKOLAN VÄST – ETT EXEMEL

1984 startade *Sociala omsorgslinjen* vid Vårdhögskolan i Vänersborg (ersatte social servicelinje på högskola) med två inriktningar *äldre- och handikappomsorg* och *omsorger om psykiskt utvecklingsstörda* (båda omfattade 80 poäng).

1987 tillkom inriktningen *Socialpedagogiskt behandlingsarbete* (omfattade 100 poäng).

1991 förändrades *Sociala omsorgslinjen* och fick då åter två inriktningar, en mot socialt omsorgs arbete med äldre och funktionshindrade och en mot socialpedagogiskt arbete (båda omfattade 100 poäng).

1993 startade (Hälsöhögskolan Väst i Vänersborg) *Social omsorgsprogrammet* med två inriktningar socialt omsorgsarbete med äldre och funktionshindrade och socialpedagogiskt arbete (båda omfattade 120 poäng).

1998 startade det *Socialpedagogiska programmet* och inriktningarna försvann (omfattade 140 poäng).

2008 Inrättades ett kandidatprogram med benämnt *Socialpedagogiska programmet* med examens titel *Filosofie kandidatexamen med huvudområdet socialt arbete och socialpedagogik*. (Omfattar 180 HP =högskolepoäng).